

Veliki Tabor –
od plemićkog grada
do muzeja

MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA
DVOR VELIKI TABOR

Veliki Tabor – od plemićkog grada do muzeja

mhz muzeji
hrvatskog
zagorja

DVOR
VelikiTabor
MUZEJI HRVATSKOG ZAGORJA

DESINIĆ, 2026.

Velikotaborski kompleks

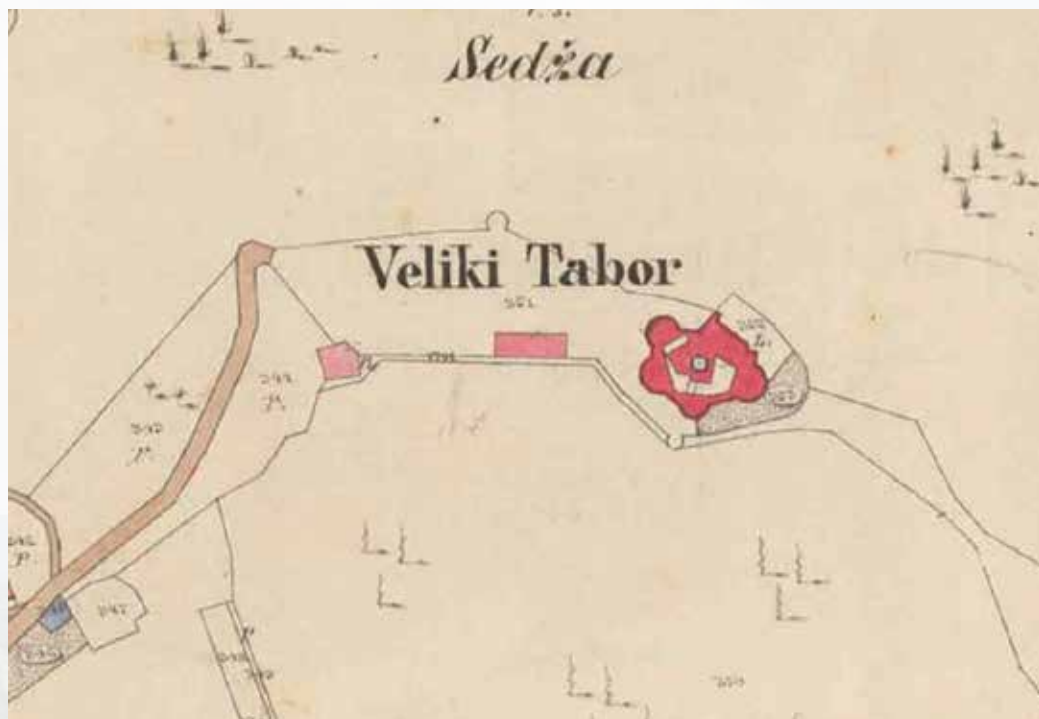
Veliki Tabor prvorazredni je spomenik hrvatske povijesti i kulture. Smješten je na vrhu 333 metra visokog brijega u selu Hum Košnički, tri kilometra od Desinića. Nezaobilazna je destinacija brojnih domaćih i stranih posjetitelja koji posjećuju Hrvatsko zagorje. Jedan je od najočuvanijih kasnosrednjovjekovnih plemićkih gradova u kontinentalnoj Hrvatskoj i do naših je dana ostao sačuvan gotovo u svom izvornom obliku. Upravo je zbog svoje iznimne očuvanosti, bajkovitog izgleda te raskošne i monumentalne arhitekture proglašen spomenikom najviše (nulte) kategorije. Ubraja se u naše najljepše i najdragocjenije dvorce, čemu doprinosi i njegova očuvana priroda s kojom je gradski prostor povezan u jedinstvenu cjelinu prepoznatu kao kulturni krajolik od nacionalne važnosti. S Velikog se Tabora pružaju prekrasni vidici na velik dio Hrvatskog zagorja i susjednu Sloveniju. Impresivan je i pogled koji se na dvorac pruža s okolnih brežuljaka i nizina, što grad čini orijentir na širem prostoru.

Izgradnju Velikog Tabora započeo je **grof Fridrik II. Celjski** (1378. – 1454.) sredinom 15. stoljeća, kada je sagrađena kasnogotička peterokutna kula (palas) rezidencijalnog karaktera. Prvotno ime ove kule bilo je Vingrad, a taj naziv i danas živi u sjećanju lokalnog stanovništva. U prizemlju kule, isprva opasane samo drvenom palisadom, nalazio se vinski podrum, a prostori za stanovanje (spavaće sobe te kuhinja i blagovaonica) nalazili su se na prvom i

drugom katu. Fridrik se ženio dva puta, a uz njegovu drugu suprugu Veroniku, nižu plemkinju iz Desinića, veže se najpoznatija velikotaborska legenda. Prvi je brak sklopio s Elizabetom Frankopan, s kojom je dobio sina Ulrika II. Unatoč protivljenju svog oca Hermana II. Celjskog, nakon njezine se smrti vjenčao s Veronikom Desinićkom. Zbog toga ga je razbješnjeni otac zatočio u Celju, a njegovu je suprugu dao pogubiti. Prema legendi, Veronika je utopljena u dvorištu Velikog Tabora te potom uzidana u zid koji spaja središnju kulu s ulazom u dvor.

Nakon ubojstva Ulrika II., 9. studenoga 1456. godine u Beogradu, izumrla je velikaška obitelj Celjski i Veliki Tabor dolazi u posjed **bana Jana Vitovca** († 1469.). Zbog straha od prodora i osvajanja Osmanlija, ali i drugih potencijalnih napadača, Jan i njegova tri sina (Ivan/Jan, Vilim i Juraj) u drugoj polovini 15. stoljeća započeli su podizati oko palasa zidani renesansni obrambeni prsten s četiri polukružne kule povezane kurtinama i sjevernim ulaznim dijelom. U njihovo vrijeme dvorac dobiva ime Tabor. Po nalogu ugarsko-hrvatskog kralja Matije Korvina Jakov Sekelj je 1488. oduzeo Vitovcima zagorske posjede, uključujući i Veliki Tabor, koje je potom kralj darovao svom nezakonitom sinu, hercegu i hrvatskom banu **Ivanišu Korvinu**. Upravo je on zaslužan što su prvi **Rattkayi** iz sjeverne Ugarske stigli u Hrvatsku.

U banovoj vojsci koja se borila protiv Osmanlija služio je i **Pavao I.**

Katastarska karta Velikog Tabora iz 1861. godine

Rattkay. Zbog ratnih zasluga te pokrića 200 forinti duga, Ivaniš Korvin dodijelio je njemu i njegovoj braći Ladislavu, Ivanu, Benediktu i Tomi 1502. godine prve posjede u Hrvatskom zagorju. Ubrzo nakon Ivaniševe smrti 1504. godine, te smrti njegove udovice Beatrice Frankopan šest godina kasnije (1510.), Rattkayi su dobili u vlasništvo i Veliki Tabor, načinivši ga sjedištem svog vlastelinstva. Plemićka obitelj Rattkay bila je najdugotrajniji i najznačajniji vlasnik dvorca. Njezinih je osam generacija u njemu živjelo gotovo punih 300 godina, odnosno do 1793. godine, kada umire posljednji muški član obitelji. Ova je obitelj dovršila izgradnju dvora, koji se od kasnosrednjovjekovne utvrde tije-

kom stoljeća transformirao u udoban i prostran dvorac. Godine 1537. dali su dograditi treći kat palasa, koji se prvotno koristio kao žitnica, da bi u baroknom razdoblju bio preuređen i prenamijenjen u stambeni prostor. Kako bi dodatno zaštitili užu gradsku jezgru, Rattkayi su čitav posjed opasali obrambenim zidom, u sklopu kojeg su se nalazili renesansni peterokutni bastion, ulazna kula te sjeverna i južna manja kula, ali i mnogobrojni stambeni i gospodarski objekti – nekoliko staja, kuća za konjanike, vinska preša, zatvor... Nažalost, zbog starosti i neodržavanja vanjski zid i s njim povezane građevine sasvim su se urušili, a do današnjih dana od cijelog su kompleksa ostali sačuvani samo gos-

Veliki Tabor, pogled sa sjeverozapadne strane

podarska zgrada i renesansni bastion, čija je obnova započela 2025. godine.

Od početka 16. do kraja 18. stoljeća pojedini pripadnici te obitelji igrali su važnu ulogu u političkom, vojnom, gospodarskom i kulturnom životu Hrvatske. Prometnuli su se u jednu od najmoćnijih hrvatskih velikaških obitelji, a njihov je status potvrđen 1559. godine kada od vladara dobivaju barunski, te 1687. godine grofovski naslov. Mnogi članovi obitelji Rattkay pohađali su ugledne škole i kolegije te stekli najviše obrazovanje. Obnašali su raznovrsne vojne, javne i crkvene dužnosti. Pojedini muški članovi istaknuli su se u borbama protiv Osmanlija i često su služili kao kapetani četa ili konjanika. Postoji

cijeli spektar zapaženih javnih funkcija koje su obnašali, od hrvatskog podbana, saborskog zastupnika, podžupana, plemićkog suca, pa sve do kraljevskog povjerenika i kraljevskog komornika. Ništa manje aktivni nisu bili ni u crkvenom životu. Rattkayi u crkvenoj službi uglavnom su pripadali redovima isusovaca ili pavlina, no bilo ih je i u redovima svjetovnog svećenstva. Obnašali su brojne visoke crkvene dužnosti, od zagrebačkog kanonika, župnika, arhiđakona, priora, misionara do senjskog biskupa. Svoj pečat ostavili su i na kulturnom polju, i kao stvaratelji i kao mecene. Iza sebe su ostavili zapažene radove iz književnosti, historiografije, etnologije i kartografije. Obitelj je do-

Pogled na dvorišnu galeriju i peterokutnu kulu (palas) Velikog Tabora

segla vrhunac ugleda i moći u 17. stoljeću, kada su živjeli njezini najugledniji pripadnici i kulturni stvaratelji: Nikola I., Juraj II., i Ivan III. Adam.

Barun Nikola I. rođen je 1. siječnja 1601. godine u obiteljskom sijelu Velikom Taboru. Školovao se na kolegijima u Zagrebu, Brnu, Grazu i Rimu. Kao isusovački misionar poslan je u proljeće 1623. godine u portugalsku koloniju Indiju. U svibnju 1624. godine stigao je u Gou. Obnašao je raznovrsne službe u mjestima diljem zapadne indijske obale sve dok nije preminuo u Thani 25. veljače 1662. godine. Sačuvano je devet njegovih pisama što ih je iz Indije upućivao u Zagreb i Rim. U nekima od njih piše i o Tibetu, odnosno o njegovu geografsku smještaju, vjeri te vjerskoj orga-

nizaciji u zemlji. Iako je sigurno da ondje nikada nije osobno bio te da je vijesti preuzimao iz izvješća drugih misionara poslanih u to vrijeme u tibetske misije, to nipošto ne umanjuje značaj njegovih pisama jer su ona u hrvatske krajeve donosila prve autentične vijesti o do tada sasvim nepoznatom kraju svijeta.

Juraj II. Rattkay rođen je 1613. godine, također u Velikom Taboru. Studirao je filozofiju i teologiju u Grazu i Beču. Stupio je u isusovački red, no ubrzo prelazi u svjetovno svećenstvo. Imenovan je kanonikom Zagrebačkog kaptola, a potom čazmanskim i kalničkim arhiđakonom. Bio je zastupnik u Ugarsko-hrvatskom saboru u Požunu. Sudjelovao je u vojnim pohodima protiv Osmanlija, a u Tridesetogodišnjem ratu

borio se protiv Šveđana. Još za vrijeme studija preveo je s latinskog na hrvatski jezik djelo W. G. Lamormaina pod naslovom *Kriposti Ferdinanda II., Rimskoga cesara, kraljevstvih nimškoga, vugerskoga, češkoga, dalmatinskoga, hervackoga i slovinskoga kralja*. I sam se okušao u pisanju, te je 1652. godine u Beču objavio prvu tiskanu hrvatsku povijest *Memoria regum et banorum Regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae* (*Spomen na kraljeve i banove Kraljevstva Dalmacije, Hrvatske i Slavonije*). Godine 1664. lišen

Rodoslovlje obitelji Rattkay, 1782. g. Hrvatski povijesni muzej, HPM/PMH-8819

Juraj II. Rattkay, 1652. g. Hrvatski povijesni muzej, HPM/PMH-3454

je kanoničke časti pa je do smrti 1666. služio kao župnik u zagrebačkoj crkvi sv. Ivana u Novoj Vesi.

Još jedan misionar bio je **Ivan III. Adam**, rođen 22. svibnja 1647. u Ptuj u Štajerskoj. Ostao je zapamćen kao iznimno nadaren student filozofije i teologije, poliglot i omiljeni paž na dvoru cara Leopolda I. Stupio je u isusovački red i 1680. otišao na misionarsku službu u španjolsku koloniju Meksiko, gdje je živio u indijanskom plemenu Tarahumara. Tamo je 26. prosinca 1683. preminuo, vjerojatno tako što su ga otrovali Indijanci kojima je pokušao zabraniti njihove izvorne običaje i rituale jer nisu bili u skladu s kršćanskim poimanjem moralnog života koje im je želio nametnuti.

Ivan III. Adam ostao je zapamćen kao putopisac, geograf, etnolog i kartograf. Za kulturnu baštinu od velike su važnosti tri sačuvana opširna pisma (izvješća) koja je Ivan poslao iz Meksika u Europu. Prva dva pisma putopisnog su karaktera, u njima opisuje svoju plovidbu preko Atlantskog oceana i 400 milja dugačko putovanje američkim kopnom do Tarahumare na sjeveru Meksika. U trećem, posljednjem pismu, naslovljenom *Izvješće iz tarahumarskih misija i u njemu opis tarahumarskoga naroda i zemlje* i datiranom 20. ožujka 1683., Ivan pruža najpotpuniji zapis o tamošnjem stanovništvu i kraju i donosi mnoštvo vrijednih geografskih i etnoloških podataka. Priložio mu je i vlastoručno izrađenu zemljopisnu kartu pokrajine Tarahumare s ucrtanim misionarskim postajama te španjolskim utverdama i gradovima, zbog čega se smatra prvim hrvatskim kartografom. Ujedno je to bio prvi zemljopisni prikaz te pokrajine u povijesti.

Posljednji muški pripadnik obitelji Rattkay bio je **Josip Ivan** rođen 1720. godine. Iako je 1743. sklopio brak s barunicom Rozinom Codelly, u njemu nisu imali djece. Stoga se Ivanovom smrću 1793. godine ugasila hrvatska loza ove plemićke obitelji. Od tada nadalje vlasnici dvorca neprestano su se izmjenjivali i često ga neprimjereno koristili. Kako se slabo održavao, tijekom 19. i 20. stoljeća dvorac je polako propadao. Povremeno je bio obnavljan, no često je to bilo prema trenutnim potrebama

Ivan III. Adam Rattkay, 17. st. Hrvatski povijesni muzej, HPM/PMH-2422

njegovih korisnika i vlasnika i na način koji je narušio izvornost građevine i njegovu umjetničku vrijednost.

Budući da je Josip Ivan Rattkay bio opterećen brojnim naslijeđenim dugovima koje za svog života nije uspio podmiriti, Veliki Tabor je nakon njegove smrti pripao **Ugarskoj komori**. Potom ga je car Franjo II. darovao **grofu Thugutu**, austrijskom ministru vanjskih poslova. Nakon njegove smrti 1818. godine ponovno je vraćen Ugarskoj komori. Ubrzo se pristupilo popravku Velikog Tabora, poglavito njegova sjevernog ulaznog dijela koji je 1824. pregrađen prema projektu arhitekta Bartola Felbingera. Krajem 19. stoljeća Veliki Tabor kupu-

ju zagrebački trgovci **braća Grünwald** koji su ga posjedovali sve do izbijanja Prvog svjetskog rata. Veliku brigu i zanimanje za grad u tom razdoblju pokazuje konzervator **Gjuro Szabo** (1875. – 1943.), tajnik Zemaljskog povjerenstva za očuvanje umjetničkih i historičkih spomenika u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, koji ga posjećuje 1911. godine. Od velike su važnosti sačuvane fotografije koje je Szabo tom prilikom snimio, kao i njegov tekst o povijesnom razvoju i vlasnicima Velikog Tabora objavljen 1912. godine. U njemu donosi detaljan opis grada i spominje papirnate tapete na drvenom stropu i freske koje su do danas gotovo ili u potpunosti propale, pa je njegov zapis jedino svjedočanstvo da su nekoć krasile taborgradske prostorije. Veliki Tabor izrazito ga se dojmio. Smatrao ga je našim najljepšim gradom, iako je ustanovio da je već u zapuštenom i ruševnom stanju.

Malo se zna o Velikom Taboru u vrijeme Prvog svjetskog rata, osim da je služio kao **zatvor** za internirane Istrane i Primorce koje su vlasti optužile za neulojalnost i neprijateljsko djelovanje protiv Austro-Ugarske Monarhije.

Nakon izumrća plemićke obitelji Rattkay Veliki se Tabor još samo jednom našao u rukama znamenitog i brižnog vlasnika. Riječ je o poznatom hrvatskom slikaru **Otonu Ivekoviću** (1869. – 1939.), u čijem se vlasništvu dvorac nalazio između dvaju svjetskih ratova. U želji da ga spasi od propasti kupio ga je 1919. godine novcem prikupljenim od prodaje likov-

nih radova i kuće u Zagrebu. Zajedno sa suprugom Ljubicom i njihovo dvoje djece, Tomislavom i Marijom, u Velikom je Taboru živio punih 16 godina. Ivekovići su koristili samo sedam prostorija jednog dijela dvorca, a zimske su mjesece zbog hladnoće provodili u najvećoj sobi grijanoj pomoću kaljeve peći. Obitelj se uvećala kada se Tomislav oženio Mirjam Hafner, mladom liječnicom koja je svoju bogatu karijeru započela u studenome 1927. godine u Desiniću. U jednoj od kula Velikog Tabora Mirjam je uredila svoju liječničku ordinaciju.

Otonu je slikoviti izgled dvorca i okolnog krajolika bio glavni motiv i izvor nadahnuća za mnogobrojna umjetnička djela, koja u njegovom bogatom stvaralačkom opusu čine zasebnu cjelinu. Nacrtao je i naslikao brojne prizore vanjštine i unutrašnjosti plemićkog grada, okolnog krajolika, vizura koje se s dvorca pružaju na bližu i daljnju okolicu te životinje. Istovremeno, život u trošnom dvorcu za njegovu je obitelj postao izvor neprestanih financijskih nedaća. Ivekovići su trošili svu svoju ušteđevinu na nužne građevinske radove i često bili primorani posuđivati novac za osnovne životne potreštine. Stoga su 1935. godine napustili Veliki Tabor, a Oton je zadnje godine života proveo u rodnom Klanjcu.

Njegov sin Tomislav Iveković prodao je 25. travnja 1938. godine dvorac i sedam jutara pripadajućeg zemljišta **Banskoj upravi Savske banovine**. Za privremenog upravitelja

Oton Iveković, *Veliki Tabor*, 1925. g. Muzej seljačkih buna, MSB 136

grada imenovan je vinagorski župnik **Ivan Vukina**. Njegovim zalaganjem u Veliki su Tabor 5. kolovoza 1938. godine došle časne sestre **Družbe Kćeri Milosrđa Trećeg reda sv. Franje iz Blata na Korčuli**, kojima je dvorac predan na uporabu. Idućeg dana, 6. kolovoza održan je blagoslov Velikog Tabora i svečano otvorenje filijale Družbe Kćeri Milosrđa pod nazivom Preobraženja Gospodinova. U to su se vrijeme u samostanu nalazile samo tri časne sestre (Jelisava Dulić, Hosana Bezjak i Karmela Bačić).

Nakon njihova dolaska u dvoru je uređena kapela. Časne sestre obavljale su religijsku službu, obrađivale zemlji-

šte oko grada te pomagale pri obnovi i uređenju dvorca kako bi se on osposobio za stanovanje. Uskoro su dvorac počele koristiti ferijalne kolonije, a časne su sestre bile zadužene za brigu o djeci koja su dolazila na jednomjesečni ili dvomjesečni boravak. U Velikom su Taboru otvorile i domaćinsku školu koju su pohađale djevojke iz obližnjeg Desinića.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata Veliki Tabor nalazio se u nadležnosti Ministarstva urudžbe Nezavisne Države Hrvatske. Budući da je u ratu mnogo djece ostalo bez roditelja, navedeno je ministarstvo odlučilo da se u Velikom Taboru smjesti državni dječji dom i da se

časne sestre brinu o ratnoj siročadi. Časna sestra Mira Baraković imenovana je ravnateljicom doma, a sestra Eufemija Radovčić ekonomom. U njemu je 1944. godine bilo smješteno 93 djece, a čini se da je broj siročadi ponekad bio i znatno veći. Uglavnom je bilo riječ o muškoj djeci, podrijetlom iz Bosne, Like i Korduna, u dobi od tri do dvanaest godina.

Broj časnih sestara također se povećao, pa se 1944. godine o siročadi brinulo osam časnih sestara i jedan svećenik. Djeca školskog uzrasta pohađala su pučku školu u Desiniću sve dok odlukom Ministarstva prosvjete NDH nije 19. kolovoza 1944. godine u Državnom dječjem domu u Velikom Taboru otvorena osnovna škola s četiri razreda, pod upravom škole u Desiniću. Za prvu učiteljicu imenovana je sestra Salvatora (Cvijeta) Ribić, koja je započela s radom 12. listopada 1944. godine.

Zbog dolaska časnih sestara i djece u Veliki Tabor postalo je nužno obnoviti i preurediti prostorije dvorca kako bi se one prilagodile svojoj novoj namjeni. Tih su godina izvedeni opsežni građevinski zahvati, ponajviše u dvorištu i na središnjoj kuli. Uređen je sanitarni čvor, uvedeni su vodovod i kanalizacija, obnovljena je stolarija vrata i prozora, postavljeni su novi podovi i stropovi te stubišta, nabavljene su nove peći, a u dvorištu je izgrađena cisterna.

Osim što su brinule o djeci, časne sestre potajno pomagale i **partizanima** koji su dvorac koristili za odmaranje od bitaka, tajne sastanke i čuvanje vojnih zaliha. Unatoč toj suradnji nakon završetka Drugog svjetskog rata i

Razglednica Vin-grad ili Tabor-grad, 1938. g.,
DVT-70

Časne sestre i župnik Ivan Vukina na galeriji Velikog Tabora, 1938.-1945. g. Župa Pohoda Blažene Djevice Marije, Vinagora

uspostave komunističke vlasti odlučeno je da one moraju napustiti Veliki Tabor. Otišle su 25. studenoga 1945. godine, a samo tri dana kasnije prihvaćena je ostavka sestre Salvatore Ribić. Nakon njezina odlaska za novu je učiteljicu izabrana Silva Marjančić iz Čreta, koja je ostala sve do ožujka 1946. godine, kada je dom zatvoren, a djeca preseljena u obližnji Bežanec.

U socijalističkoj Jugoslaviji grad je bio nacionaliziran i dodijeljen na upravljanje općini Pregrada. Ona mu nije osigurala odgovarajuću namjenu, nego ga je najprije predala na korištenje **mesnoj industriji Sljeme**, a potom **Poljoprivrednoj zadruzi Desinić**, koja je u njemu otvorila ugostiteljski objekt i organizirala svadbene svečanosti.

Partizani u podnožju Velikog Tabora, 1943. g.,
DVT Fot-16

Dvorišne galerije Velikog Tabora

No bilo bi pogrešno tvrditi da je dvorac bio sasvim zaboravljen i zapušten. Početkom 1960-ih godina Konzervatorski zavod iz Zagreba izvršio je srazmjerno opsežne radove na najugroženijim dijelovima koji su obuhvatili popravak krovne konstrukcije i krovništva, sanaciju i zamjenu konzola, sanaciju jednog dijela sjevernog vanjskog pročelja itd. Održavana su razna događanja i zabave. Neko je vrijeme (u drugoj polovini 40-ih ili u 50-im godinama) u dvorcu bila otvorena izložba o Narodnooslobodilačkoj borbi na području kotara Pregrada, na kojoj su izloženi brojni dokumenti, biografije i fotografije poginulih partizana i njihovih suradnika. Godine 1975. u njemu su snimane scene napada kmetške vojske na Tahyjev grad za višestruko nagrađivani film *Seljačka buna 1573.* po-

znatog redatelja i scenarista Vatroslava Mimice. U cijelom tom razdoblju grad je pobuđivao zanimanje javnosti i bio je odredištem mnogobrojnih izletnika. Posjetio ga je 1968. godine i jugoslavenski predsjednik Josip Broz Tito sa suprugom Jovankom.

U svrhu njegove zaštite, obnove i revitalizacije, 1981. godine umirovljeni učitelj **Josip Štimac** (1922. – 2003.) osnovao je u dvorcu **Zavičajni muzej**, zajedno s Ivicom Špoljarom i Josipom Hrestakom. Budući da su Špoljar i Hrestak bili naivni umjetnici i kolekcionari etnografskih predmeta, njihovim su donacijama slika, skulptura i etnografskog materijala za muzej prikupljeni prvi predmeti. Zalaganjem strastvenog sakupljača starina i umjetnina Štimca njihov se broj nastavio uvećavati pa je došlo

Unutrašnjost trećeg kata peterokutne kule

do formiranja nekoliko manjih muzejskih zbirki: kulturno-povijesne, arheološke, geološko-paleontološke, likovne i etnografske zbirke. Poljoprivredna zadruga Desinić izašla im je ususret i za njihovo im je izlaganje stavila na raspolaganje dvanaest prostorića ukupne površine od 600 m². U ožujku 1985. godine muzej je i službeno osnovala skupština tadašnje Samoupravne interesne zajednice za kulturu i informiranje općine Pregrada, pod nazivom Zavičajni muzej općine Pregrada. Budući da nije bilo zaposlenog stručnog muzejskog osoblja, njime je na amaterskoj razini nastavio upravljati Josip Štimac. U svrhu promoviranja dvorca i privlačenja posjetitelja Štimac je u Velikom Taboru organizirao i mnogobrojna događanja – tematske izložbe, likovne kolonije, mačevalačke turnire, koncerte, sokolarenje itd. Zavičajni muzej ukinut je 1989. godine rješanjem Skupštine općine Pregrada, kojim su Veliki Tabor i cjelokupni muzejski fondus predani na korištenje **Turističkom savezu općine Pregrada**, u kojem je tada kao tajnica i direktorica bila zaposlena povjesničarka umjetnosti Narcisa Brezinščak.

Do još jedne velike promjene dolazi 1992. godine, kada se Turističkom savezu općine Pregrada oduzima pravo na korištenje Velikog Tabora. Dvorac postaje vlasništvom države, te se uredbom Vlade Republike Hrvatske od 4. kolovoza 1992. godine predaje na korištenje **Muzejima Hrvatskog zagorja** sa sjedištem u Gornjoj Stubici. Muzeji Hrvatskog zagorja započeli su s radom iduće (1993.) godine, a istovremeno dvorac počinje koristiti i Društvo Veliki Tabor osnovano u ožujku 1990. u Desiniću, na čelu s predsjednikom Josipom Štimcem. Ono u njemu djeluje sve do Štimčeve smrti 2003. godine. Nedugo poslije toga Muzeji Hrvatskog zagorja počinju u potpunosti upravljati Velikom Taborom, čime su stvoreni uvjeti da se u dvorcu započne s muzejskom djelatnošću na profesionalnoj razini, sa zaposlenim stručnim osobljem koje vodi

Etnografski predmeti izloženi u Dvoru Veliki Tabor

postavljena je izložba „Veliki Tabor u svjetlu otkrića” i dvorac je nakratko otvorio vrata za posjetitelje. Krajem 2008. godine započinju nova konzervatorsko-restauratorska istraživanja i radovi na obrambenom prstenu s polukružnim kulama i kurtinama. Završetkom druge faze

brigu o predmetima i zbirkama u skladu s muzeološkom strukom.

Sredinom 90-ih godina 20. stoljeća započela su prva sustavna arheološka i konzervatorsko-restauratorska istraživanja Velikog Tabora. Odvijala su se s prekidima, a nastavljana su i u prva dva desetljeća 21. stoljeća. Ova istraživanja, kao i radovi na obnovi provedeni su pod vodstvom Ministarstva kulture – Konzervatorskog odjela u Zagrebu, Muzeja Hrvatskog zagorja i Hrvatskog restauratorskog zavoda. Njihovi rezultati doprinijeli su boljem poznavanju građevinskog razvoja grada tijekom stoljeća i njegovoj obnovi u skladu s tim saznanjima. Prva etapa obnove trajala je do 2007. godine, kada su dovršeni konzervatorsko-restauratorski i građevinski radovi na palasu i pročeljima dvorišnih trijemova. U listopadu iste godine u obnovljenoj središnjoj kuli

obnove 2011. godine dvorac ponovno otvara svoja vrata za javnost iako radovi u unutrašnjosti polukružnih kula još nisu bili dovršeni. Do njihova uređenja dolazi u trećoj fazi obnove, koja je započela 2013. godine. Cjelokupnu obnovu i uređenje muzeja, zahvaljujući kojoj je Veliki Tabor danas jedan od naših najbolje sačuvanih i prezentiranih kasnosrednjovjekovnih gradova, financiralo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Pored zanimljivih i raznovrsnih izložbi, narednih su godina u Dvoru Veliki Tabor održane razne manifestacije (Srednjovjekovni tabor pod Taborom, Srednjovjekovne svečanosti, LegendFest) i brojna druga događanja poput filmskih i lutkarskih festivala, koncerata, kazališnih predstava, muzejskih radionica i sl. koja su Muzej učinila jednom od najvećih atrakcija u ovom dijelu Hrvatske.

LITERATURA

- Dečman, Renata. *Veliki Tabor u 20. stoljeću*. Katalog izložbe, Muzeji Hrvatskog zagorja – Dvor Veliki Tabor, Desinić, 2018.
- Dečman, Renata. *Veliki Tabor uoči i za vrijeme Drugoga svjetskog rata*. Katalog izložbe, Muzeji Hrvatskog zagorja – Dvor Veliki Tabor, Desinić, 2023.
- Gulin, Ante. *Povijest obitelji Rattkay. Genealoška studija i izvori (1400–1793)*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1995.
- Jagarčec, Nadica. „Dvor Veliki Tabor“. U: *Hrvatsko zagorje: časopis za kulturu*, 3–4, Donja Stubica, 2010., str. 60–71.
- Juraj Rattkay Velikotaborski (1613–1666)*. Ur. Nadica Jagarčec, katalog izložbe, Muzeji Hrvatskog zagorja – Dvor Veliki Tabor, Desinić, 2004.
- Križman, Mate; Matišić, Zdravka. *Indije i Tibet Nikole Ratkaja*. Zagreb: Filozofski fakultet – Hrvatsko filološko društvo, 2002.
- Majer, Krasanka; Šurina, Edita. „Veliki Tabor“. U: *Veliki Tabor u svjetlu otkrića*, ur. Goranka Horjan, katalog izložbe, Muzeji Hrvatskog zagorja – Dvor Veliki Tabor, Desinić, 2007., str. 11–22.
- Maruševski, Olga. „Bilješka o jednom stanovniku Velikog Tabora“. U: *Kaj: časopis za kulturu i prosvjetu III*, Zagreb, 1978., str. 3–13.
- Ratkaji Velikotaborski u hrvatskoj povijesti i kulturi: 1502–1793: u povodu 200-te obljetnice izumrća*, Grad Veliki Tabor, 11. rujna – 10. listopada 1993.
- Rattkay, Ivan. *Izvjешća iz Tarahumare*. Priredio i uvodnu raspravu napisao Mijo Korade, Zagreb: ArTresor naklada, 1998.
- Srša, Ivan. „Veliki Tabor“. U: *Tajanstvena gotika: Veliki Tabor i kapela sv. Ivana*. Ur. Nadica Jagarčec, katalog izložbe, Muzeji Hrvatskog zagorja – Dvor Veliki Tabor, Desinić, 2012., str. 5-33.

Nakladnik

Muzeji Hrvatskog zagorja, Dvor Veliki Tabor,
Desinić

Za nakladnika

Jurica Sabol

Urednica i autorica teksta

Renata Dečman

Fotografije

Fotoarhiva Dvora Veliki Tabor, Muzej seljačkih
buna, Hrvatski povijesni muzej, Župa Pohoda
Blažene Djevice Marije Vinagora, Luka
Smuk, Paul Lekaj, Morgan Matijević, Renata
Dečman, Siniša Sović – Foto agencija Sjever

Lektura

Sonja Prijčić

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak

Franjo Kiš, ArTresor naklada, Zagreb

Tisak

Kerschhoffset d.o.o., Zagreb

Naklada

600 primjeraka

ISBN 978-953-265-295-6

Publikacija je tiskana zahvaljujući potpori
Ministarstva kulture i medija Republike
Hrvatske.

ISBN 978-953-265-295-6

9 789532 652956